

Alfredo Pastor

# El cinturó de l'all

Un distingit economista britànic, segurament amb la distància que li dona el resultat del *Brexit*, pronostica per a l'eurozona un futur poc esperançador. Segons la seva opinió, aquesta només pot escollir entre quatre alternatives no excloents: una perifèria condemnada a anar reduint salaris i preus fins a recobrar la perduda competitivitat; una Alemanya obligada a una política expansiva que li faci perdre el seu avantatge competitiu i la situï al nivell d'aquella perifèria; un corrent de transferències, de durada indefinida, entre centre i perifèria, i la ruptura de l'eurozona. Una carta acabada d'aparèixer al *Financial Times* ofereix el que el seu autor considera com la solució òbvia: "Llicenciar el cinturó de l'all (*garlic belt*) de l'eurozona. Això no només faria reviure la Unió Europea de cop, sinó que enfortiria l'economia mundial" (FT, 8/V/2016). Un no s'ha de prendre gaire seriosament aquesta pintoresca descripció del Sud d'Europa: les bromes entre Nord i Sud són moneda corrent i innòcua, entre països i dins de cada país.

El pronòstic anterior sembla portar a la conclusió, insinuada amb elegància britànica, que l'alternativa més probable és la ruptura. Tot i això el pronòstic és, per dir-ho en termes també britànics, qüestionable en extrem: l'economia espanyola no està condemnada al descens continuat dels seus salaris, perquè el comportament de les nostres exportacions no ha tingut gran cosa a veure amb uns salaris més baixos; Alemanya pot gastar una part gran dels seus estalvis en inversió interior sense temor de desencadenar un procés inflacionari; la unió bancària avui en marxa és més important que una unió fiscal avui tan impossible com innecessària; i no és la moneda única l'arrel dels nostres mals. Esclar que hi ha molts afers per resoldre perquè es pugui parlar d'una recuperació sòlida; en el nostre cas, per anar cap a una economia de millors salaris, amb menys atur i més igualtat en la distribució de la renda; però gairebé tots aquests assumptes –el problema del deute és una excepció– poden ser abordats per cada país membre amb els seus propis mitjans, per

molt lenta i laboriosa que en sigui la solució. El mateix passa amb la desigualtat: globalment considerada, no ha augmentat en els últims anys, encara que sí que ho ha fet als països més rics, on les classes mitjanes no s'han beneficiat del creixement de les tres últimes dècades. Entre nosaltres ha augmentat la desigualtat, tant perquè ha millorat la posició dels més rics com perquè ha empitjorat la dels més pobres com a resultat de l'augment de l'atur i de la menor qualitat dels nous contractes de

**L'imperi de l'economia ens degrada com a persones, però a més fa perillar Europa mateix**



PERICO PASTOR

A. PASTOR, càtedra Iese-Banc Sabadell d'Economies Emergents

treball; però és un problema que cada país pot provar de resoldre a la seva manera. Per a això no fa falta més Europa, n'hi ha prou amb el mercat únic.

És significatiu que quan parlem avui de l'eurozona oblidem l'enorme progrés material aconseguit durant la seva història: la seva renda per càpita s'ha multiplicat gairebé per cinc en els últims trenta anys; la dels integrants del cinturó de l'all, entre quatre i vuit (la nostra per una mica més de sis); la renda mitjana del menys ric dels seus integrants és més d'una vegada i mitja la mitjana mundial, i quaranta-quatre vegades la del país més pobre. No són aquests uns bons resultats? I, malgrat això, no semblen satisfets. No només els més pobres, que ho necessiten: tots en volem més. Els nostres polítics reflecteixen els nostres desitjos, i és per això que els afers econòmics, als quals atorguem la primacia sobre altres preocupacions, dominen també el discurs dels nostres dirigents. L'imperi de l'economia ens degrada com a persones, però a més fa perillar Europa mateix, per dues raons: perquè ens fa oblidar que ens enfrontem a problemes molt més greus, i perquè ens divideix quan la unitat és més necessària que mai.

Fem memòria. El propòsit del projecte europeu no era fer un bon negoci. Apuntava molt més amunt: volia assegurar la pau; la prosperitat no era la raó de ser del projecte, sinó una condició necessària per portar-lo a bon port. En aquest moment no és la prosperitat, sinó aquella raó de ser la que està en perill: per a la supervivència europea la situació política internacional i la crisi dels refugiats són amenaces molt més greus que l'evolució de les nostres economies, i només la veu i l'acció d'una Europa unida poden garantir la supervivència, sigui quina sigui la forma política d'aquella unió. Només si ho entenem així sabrem posar els problemes econòmics al seu lloc; només contemplant-los des d'una perspectiva superior podrem resoldre'ls. Tornarem així al "principi veritablement fonamental" del projecte europeu: que "l'economia no ha de dominar les persones", com deia el Manifest de Ventotene, redactat en una presó italiana el 1941, en les hores més negres del cinturó de l'all. Que no faci falta tornar als mals temps per posar les coses al seu lloc.●

Pilar Rahola



## Cent metres

Deia Màrius Carol a can Bas-té que el debat sobre la participació no tenia cap sentit perquè es innegable que l'independentisme gaudeix d'una salut excel·lent i d'una gran resistència. Durant cinc anys seguits, i malgrat les crisis internes, les baralles partidistes, les amenaces legals i la força de tot un Estat dedicat a destruir el procés, la Diada ha estat i continua sent una demostració de força única al món. Cap altre moviment social, polític o territorial, amb la demografia de Catalunya, és capaç d'omplir els carrers del seu país com ho fa el desig col·lectiu d'esdevenir Estat. Ja poden cantar les absoltes els enterradors habituals, que el moviment ni està mort ni s'afebleix. Ben al contrari, demostra una sorprenent capacitat de sobreviure a tots els incendis. Per cert, no deixa de ser significatiu que aquells que més a la baixa compten els participants en la manifestació són els mateixos que es neguen a comptar vots...

Fora, doncs, de discussions estèrils o d'intents de negar els fets pel camí del menysteniment i la mentida, la realitat de l'independentisme és rotunda. Ara bé, si aquesta és una evidència innegable, també ho és que el procés no pot ser etern, que no es

**Els que més a la baixa compten els participants són els mateixos que es neguen a comptar vots**

pot estar en permanent marató, sempre a cent metres de la meta, i que tot plegat s'ha de començar a concretar, més enllà de la retòrica. Perquè aquests cent metres són la clau de volta de tot. El que passi, doncs, a partir d'ara serà decisiu. I, atès que l'Estat no dona oxigen de cap mena –i gaudeix de tota impunitat, en l'ús i abús de les estructures de l'Estat contra l'independentisme–, les forces implicades en el procés hauran de repensar, amb celeritat, quines passes se segueixen més enllà de grans frases que estan més a prop de la poesia dels ideals que de la prosa de les idees. Perquè el carrer demostra paciència i resistència, però és evident que necessita resultats.

A partir d'ara, què? La unitat d'acció, entre les dues grans forces del Govern, és ferma i no patirà sismes inesperats? Com es concretarà el procés referendari, si s'opta per un referèndum sense acord, amb l'Estat amenaçant els funcionaris? Serveix el vell full de ruta, o cal modificar-lo en funció de les noves contingències? Hi ha estratègia definida per aconseguir noves aliances polítiques, més enllà de fer-se *selfies* a Sant Boi? Com s'articularà la llei de transitorietat, que sabem que es declararà anticonstitucional així que s'hi posi la primera coma?

I, en definitiva, com es durà a terme el compromís de culminar el procés nacional malgrat les amenaces judicials? Totes aquestes preguntes ja no poden formar part de cap agenda oculta, ni perdre's entremig de retòriques bensonants, ni poden estar, encara, sense resposta formulada.

Si el procés és seriós, ha de començar a explicar com ho fa. El temps de prometre que les platges d'Itaca estan a tocar, però mai no s'arriba a port, està esgotat.●

Fèlix Riera

# La gesta de Don Manuel

Un fantasma recorre la política espanyola: la disputa sobre la visió d'Azaña de la relació entre Catalunya i Espanya. En la majoria dels discursos polítics de la investidura fallida de Mariano Rajoy es va citar Manuel Azaña. Domènech ho va fer citant un passatge del seu discurs amb motiu de l'Estatut de Catalunya del 1932, aprovat per la majoria del Parlament espanyol. Mariano Rajoy el va citar per sol·licitar que els diputats llegissin *La velada en Benicarló*. En un cas per donar testimoniatge que Espanya ha d'escoltar Catalunya per avançar en un projecte comú on càpiguen tots, fins i tot els independentistes ja inclinats a acceptar el referèndum legal, i en l'altre per recordar que cada vegada que

s'ha escoltat Catalunya, aquesta sempre ha respost amb més demandes, augmentant el problema. En un cas, Azaña com a defensor de Catalunya i en l'altre, un Azaña que va censurar Catalunya pels fets del Sis d'Octubre i per la seva forma, deslleial i avantatjosa, de conduir les seves relacions amb la República espanyola durant la Guerra Civil, com en donen testimoniatge les seves memòries.

La veu d'Azaña té una virtut en l'actual estat de relació entre el Govern català i l'espanyol. La virtut de mostrar que hi ha vies de solució que, per desenvolupar-se, només necessiten confiança i lleialtat institucional. Això suposa i significa engegar el diàleg entre ambdues parts. Pot semblar una obvietat però, moltes vegades, hem d'advertir el que és obvi per començar a entendre la naturalesa dels problemes.

La posició d'Ada Colau, que ha assistit a la manifestació de l'Onze de Setembre, apel·lant a donar per closes les vies unilaterals i avançar cap a un referèndum legal per a Catalunya, suposa un gran salt a favor d'una resposta proporcional a les aspiracions de Catalunya dins de la legalitat. Si l'Onze de Setembre del 2012 va ser la Diada d'Artur Mas rebent l'ANC i Omnium després de la multitudinària manifestació en favor del dret a decidir, en certa manera aquest any el dret a decidir ha tornat amb Ada Colau i, amb ella, l'esperit del 2013 d'exigir la celebració d'un referèndum legal. Aquesta posició no està gaire allunyada de la concepció d'Azaña en favor de donar solucions per a Catalunya, sempre dins de la legalitat i contrària a opcions disposades a trencar amb Espanya.●

F. RIERA, editor